

Fișa suspiciunii de plagiat / Sheet of plagiarism's suspicion**Indexat la:
0143/09**

Opera suspicionată (OS) Suspicious work	Opera autentică (OA) Authentic work
OS	VÂRSTA, Ioana. Protocol și etichetă diplomatice. Prefață: Flavius A. BAIAS (Universitatea București). București: C.H.Beck, 2011
OA	TĂRÎȚĂ, O. Protocolul-instrument de reprezentare în viața politică. Retrospectivă și actualitate. Studiu politologico-istoric. Teză de doctorat. Academia de științe a Moldovei, Chișinău. 2003.

Incidența minimă a suspiciunii / Minimum incidence of suspicion

p.35:13- p.35:22	p.11:16 - p.11:23
p.35:01- p.35:10	p.13:05 - p.13:27
p.35:11 - p.35:12	p.14:01 – p.14:02
p.29:13 - p.29:19	p.14:17 – p.17:25
p.29:20 – p.30:33	p.15:01 – p.15:16
p.30:03 – p.30:12	p.15:17 – p.15:29
p.30:16 – p.30:20	p.16:05 – p.16:09
p.30:21 – p.30:30	p.16:10 – p.16:20
p.31:01 - p.31:11	p.17:05 – p.17:12
p.6:13 - p.6:16	p.17:23 – p.17:28
p.6:18 - p.7:21	p.18:01 – p.18:03
p.6:22 - p.6:25	p.18:09 – p.18:13
p.7:03 - p.7:07	p.18:17 – p.18:21
p.7:17 - p.7:22	p.18:22 – p.18:27;
p.7:22 - p.7:24	p.19:01 – p.19:02
p.8:28 – p.8: 30	p.19:03 – p.19:05
p.9:12 –p.9:17	p.19:06 – p.19:09;
p.11:18 – p.11:28	p.19:14 – p.19:24
p.12:01 – p.12:04	p.19:20 – p.19:24
p.12:12 – p.12:18	p.19:25 – p.19:28
p.14:14– p.14:20	p.20:07 –p.20:10
p.14:12 – p.14:22	p.20:19 – p.20:23

Fișa întocmită pentru includerea suspiciunii în Indexul Operelor Plagiate în România de la www.plagiate.ro**Precizare:**

Prin notația p.15:01 – p.17:17 se înțelege că fragmentul de text preluat fără indicarea provenienței în opera suspicionată este cuprins integral între rândul 01 al pag.15 și rândul 17 al pag.17.

Ioana Vârsta

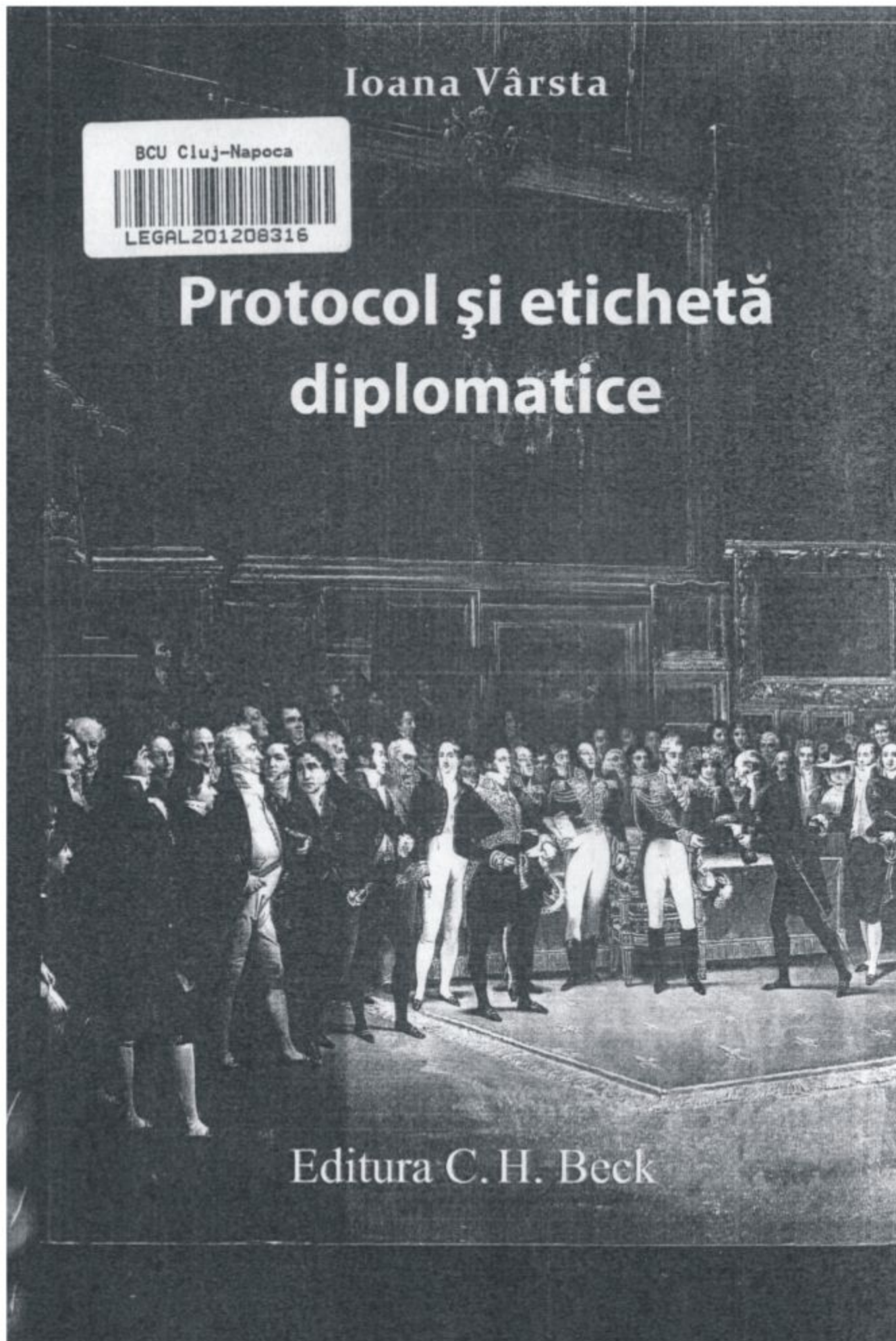
BCU Cluj-Napoca

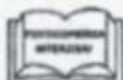

LEGAL201208316

Protocol și etichetă diplomatice

Editura C. H. Beck

AVERTISMENT!

Având în vedere amploarea luată de fenomenul fotocopierii lucrărilor de specialitate, mai ales în domeniul Dreptului, atragem atenția că, potrivit art. 14 și 140 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, reproducerea operelor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe, dacă respectiva reproducere a fost efectuată fără autorizarea sau consimțământul titularului drepturilor recunoscute de legea menționată, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare sau cu amendă. Prin reproducere, conform legii, se înțelege realizarea, integrală sau parțială, a uneia ori a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloace și sub orice formă.

Nu vă faceți părtași la distrugerea cărții!

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României VÂRSTA, IOANA

Protocol și etichetă diplomatice / Ioana Vârsta. -

București : Editura C.H. Beck, 2011

Bibliogr.

ISBN 978-973-115-863-1

316.472.42:341.7

Imaginea de pe coperta 1

Charles X distribuind des récompenses aux artistes, à la fin du Salon de 1824 au Louvre

Autor - François Joseph HEIM (1787-1865)

Anul realizării - 1825

Anul în care are loc scena - 1824

Dimensiuni - 256 x 173 cm

Tehnica - ulei pe pânză

Mișcarea artistică - neoclasicism

Locul expunerii - Musée du Louvre (Paris)

Copyright - RMN / Gérard Blot

Detalii referitoare la contextul istoric, la personajele ilustrate, precum și la semnificația și cadrul în care se desfășoară scena ilustrată sunt prezentate pe extensia copertei 4.

Redactor: Laura Trifa

Ioana Vârsta, absolventă a Facultății de Drept a Universității din București și a Facultății de Automatică a Universității Politehnice din București (sper să îmi ierte indiscreția!), specializată într-o zonă aproape străină formației sale universitare – comunicare și relații publice – oferă cititorilor un volum despre protocol și etichetă. Am omis cu bună știință calificativul *diplomatice*, prezent în titlu, pentru că am convingerea că rezultatul eforturilor autoarei, chiar dacă pare dedicat diplomaților și celor, relativ puțini, care au acces în cercul restrâns al puterii politice, în realitate este util și acelor care – din obligație, dintr-o sinceră pornire interioară sau, de ce nu?, din snobism – trebuie sau își doresc să știe cum să se poarte ... în lume.

Tocmai din acest motiv am acceptat să scriu câteva rânduri despre o carte ce tratează un domeniu departe de preocupările mele obișnuite, dar pe care am avut ocazia să îl cunosc, mai mult sau mai puțin empiric, de-a lungul carierei. Am ajuns astfel să conștientizez, în afara oricărei lecturi de specialitate, importanța regulilor de protocol și etichetă nu numai în politică și diplomatie, ci și în administrație, în structurile vieții universitare și, nu în ultimul rând, în cadrul entităților private cu ambiții de actori importanți pe scena economică.

Nu este vorba aici doar de faptul, afirmat și demonstrat în cadrul lucrării, că regulile de protocol și etichetă conțin o simbolistică a puterii – pe diferite paliere și în diferite forme – pe care o reprezintă sau o dețin cei care le practică, ci și de un aspect relativ asemănător cu domeniul dreptului: regulile de procedură sunt cele care asigură funcționarea oricărui sistem juridic; în absența lor sau dacă ele există, dar sunt ignorate și încălcate, aplicarea legii rămâne o simplă iluzie. Tot astfel, protocolul și eticheta nu sunt altceva decât proceduri indispensabile nu numai relațiilor din cadrul instituțiilor publice și al structurilor private, ci – mai ales – raporturilor acestora cu persoane din afara lor. Nu mă refer aici doar la necesitatea evidentă ca orice funcționar public sau angajat privat să știe cum să se comporte în relația cu cetățeanul sau cu clientul, ci și la momente sau evenimente inevitabile sau indispensabile în viața unei instituții sau corporații, cum sunt întâlnirile de negociere, mesele de lucru, recepțiile, conferințele, care presupun și impun un anumit profesionalism în organizarea lor și anumite principii de desfășurare, care ar trebui să fie dominate de regulile de protocol și etichetă.

Iată de ce cred că această lucrare are un cerc mai larg de posibili destinatari, ea putând fi utilă oricărei instituții publice sau organizații private care dorește să își

organizeze relațiile interne și raporturile externe după principii care și-au dovedit valabilitatea și viabilitatea în timp (de altfel, un capitol – al nouălea – este special scris în acest scop, fiind intitulat „Organizarea și atribuțiile direcțiilor de protocol din instituții publice sau companii”).

Dar, mai mult decât atât, cartea Ioanei Vârsta poate fi o lectură atractivă și educativă pentru orice cititor, prins doar în plasa relațiilor cotidiene, însă fără responsabilități notabile la nivel instituțional. Mă refer atât la informațiile existente în text, interesante pentru oricine dorește să își îmbogățească cunoștințele cu elemente de istorie, heraldică, medalistică sau chiar drept internațional public (privilegiile și imunitățile diplomatice), cât și la regulile propriu-zise de conduită, care nu sunt neapărat complicate reguli de protocol și etichetă, ci, mai degrabă, reguli de elementar bun-simț pentru comportamentul în societate.

Din acest punct de vedere, alături de alte titluri, poate mai puțin specializate și mai mult destinate publicului larg, lucrarea de față m-a făcut să mă gândesc din nou, cu tristețe, la declinul aparent ireversibil al acestor reguli în societatea românească de astăzi...

Printre multe alte efecte negative ale comunismului s-a aflat, neîndoielnic, nu numai înlăturarea din viața publică sau chiar eliminarea fizică a celor care aveau obișnuința și voluptatea politetii, ci și o campanie ideologică sistematică, potrivit căreia acel tip de comportament era unul burghez, inadecvat „noii societăți” și, prin urmare, condamnat (deși, trebuie să recunosc, au existat și deviații de la această politică: îmi aduc aminte cu plăcere de o carte, scrisă de Dan Bihoreanu, „Mersi, pardon, scuzați”, publicată la Editura Tineretului prin anii 1968-1969...). Din păcate – și formula e eufemistică –, în cele două decenii care au trecut de la momentul Decembrie 1989, situația nu s-a îmbunătățit, ci dimpotrivă... Într-o societate în care tutuiala s-a generalizat și elegantul *dumneavoastră* a devenit injurios (cum atât de savuros scria Andrei Pleșu, în „Jurnalul Național” din 19 februarie 2004), iar liderii politici practică limbajul grobian și atitudinea încrunțat-agresivă, se pare că avem cu toții nevoie de un curs de protocol și etichetă; acesta, dacă nu ne poate schimba fundamental, ar putea măcar să mai cizeleze bavrile unei conduite care nu folosește nimănui: nici celui care o practică și nici celor în fața cărora este practică.

Flavius A. Baias

Decan

Facultatea de Drept

Universitatea din București

cadru al acestei „unități”, firește, există unele diferențe de detalii formale, consecință a tradițiilor și a uzanțelor protocolare locale, însă temelia protocolului de stat și a celui social, în țările Europei, este astăzi aceeași²¹.

Protocolul țărilor din America de Nord, America de Sud, Australia, precum și al țărilor foste colonii din Africa a avut ca sursă de inspirație protocolul european. Rezultatul a fost întâi imitarea și mai apoi adoptarea formelor protocolare europene, din care s-a născut un protocol de bază, unic și universal, numit protocolul internațional, având ca sursă de inspirație – în proporție de 90% – protocolul european²². Acesta este motivul pentru care lucrarea de față va prezenta în principal regulile generale ale protocolului european, dar și adaptările pe care le-a avut la nivelul organizațiilor internaționale, în diverse state ale lumii, precum și la nivel corporatist.

Aportul protocolului în istoria politică a lumii este imens, pentru că a contribuit substanțial la reducerea stărilor de conflict între puteri, iar pe măsura lărgirii normelor de reglementare și a acceptării caracterului lui de generalitate acesta s-a transformat într-un element moderator, chemat să evite fricțiunile și divergențele apărute între state.

Pe parcursul acestui secol, protocolul și ceremonialul s-au perfecționat continuu, activitatea oficială desfășurându-se după norme de protocol recunoscute la nivel internațional. Frecvența și importanța contactelor politice și a întrevederilor oficiale ale conducătorilor de state crește, devenind semnificativă, în principal datorită dezvoltării fără precedent a infrastructurii de transport și a celei de comunicații. În acest sens, a devenit cu atât mai importantă stabilirea orientărilor formale prin interme-

diul cărora să se realizeze aceste contacte. Perfecționarea permanentă a normelor de protocol, bazate pe principiul egalității statelor suverane, se face pentru a asigura în permanență un mediu propice dialogului, de a reglementa aspectele formale ale întâlnirilor la nivel înalt, ale negocierilor purtate între state și, în general, pentru a crea un mediu agreabil tuturor părților, indiferent de diferențele care apar între ele.

²¹ Ibidem

²² José Antonio de URBINA y de Quintana, *El Protocolo europeo, el protocolo mundial y los distintos protocolos extranjeros*, Madrid, 1977, pp. 31-32

În conformitate cu aceste norme se organizează și se desfășoară vizitele oficiale și de lucru ale șefilor de state, șefilor de guverne, miniștrilor afacerilor externe ale altor membri ai guvernelor. Amploarea ceremoniilor care au loc, mai ales vizitele șefilor de state și guverne, se stabilește de fiecare dată de către reprezentanții celor două state, în conformitate cu practica și reglementările existente în statul primitor, dar și cu aplicarea strictă a principiului reciprocității. În funcție de stadiul relațiilor bilaterale dintre statele respective, unele norme de protocol aplicate la vizitele oficiale de înalt nivel pot fi mai solemne sau mai puțin solemne, se poate asigura o participare la un nivel mai ridicat sau mai scăzut a persoanelor oficiale din țara primitoare. În acest mod, protocolul unor activități oficiale, diplomatice poate reflecta stadiul relațiilor dintre cele două state, protocolul fiind întotdeauna subordonat scopurilor și sarcinilor politicii externe a statelor³⁸.

Implementarea protocolului în viața politică a statului, aplicarea lui la ceremoniile oficiale, naționale și în cadrul altor activități evidențiază funcțiile concrete pe care le îndeplinește:

- funcția de reprezentare;
- funcția de comunicare;
- funcția de armonizare socială;
- funcția de obligativitate.

Funcția de reprezentare a protocolului se manifestă la diverse ceremonii publice, dar și în modul de exprimare a organizațiilor și companiilor. Protocolul ca element de reprezentare, este omniprezent în timpul efectuării vizitelor oficiale de către șefii de state, în cadrul audiențelor oficiale acordate înalților demnitari de stat, internaționali și șefilor misiunilor diplomatice, precum și în organizațiile politice internaționale (ONU) și cele regionale (Uniunea Europeană, Consiliul Europei, OSCE, NATO etc.), unde este stabilită o anumită ordine de precădere și fiecare stat membru își are rezervat locul, în conformitate cu normele internaționale în vigoare, apelând la anumite atribute protocolare de reprezentare – drapel, stemă etc. – care exprimă propria identitate națională și politică și care fac ca ea să se deosebească de ceilalți membri ai comunității internaționale. În aceeași măsură, funcția de reprezentare a protocolului este imprimată la marile sărbători naționale (Ziua Independenței, Ziua constituirii statelor, diverse aniversări și evenimente semnificative din viața națiunilor etc.) care se desfășoară în baza unor ritualuri politice cu participarea

³⁸ Mircea MALIȚA, *Teoria și practica negocierilor*, Ed. Politică, București, 1972, pp. 8-23

nemijlocită a oamenilor și care reflectă poziționarea națiunilor într-un moment sau altul al istoriei lor, precum și la alte festivități mai puțin semnificative.

Efectul protocolului la aceste ceremonii este mare datorită reflectării normelor sale asupra ordinii ierarhice a participanților, amplasării simbolurilor și aplicării obiceiurilor și tradițiilor naționale, contribuindu-se prin aceasta la crearea unei imagini plastice a puterii politice și la exprimarea ponderii ei.

O altă funcție care relevă semnificația protocolului în societate este **funcția de comunicare**. După cum afirmă Louis Dussault, în secolul XX „comunicarea dintre națiuni, popoare și indivizi este, în egală măsură, o dorință și o necesitate universală”³⁹. Având în vedere că în această perioadă comunicarea se realizează într-un anumit mediu, protocolul se afirmă, în acest sens, ca generator de mesaje și ca element de recepție a informației și a materializării ei. Orice putere politică cu caracter democratic exercitată de un grup de persoane în numele tuturor face din protocol un element de comunicare între liderii politici și mase, conducători și conduși, el întărește ordinea necesară funcționării normale a instituțiilor statului și asigură într-un anumit mod viabilitatea lor. Statul, prin mesajul purtat de protocol, vine să ofere o delimitare ierarhică a instituțiilor sale politice și nonpolitice, să fundamenteze spiritul de apartenență a cetățenilor săi la o anumită categorie socială în stat, iar în plan internațional – să comunice cu celelalte state atât unul cu unul, cât și în limitele organizațiilor internaționale, regionale și subregionale.

Funcție majoră a protocolului, cu tangențe în viața politică, este cea de **armonizare socială** care formează o atmosferă de respect între guvernanți și guvernați în baza normelor existente, prin exercitarea ei evitându-se stările de conflict și asigurându-se armonia în societate. Armonia socială se obține grație implementării normelor de protocol prin ordinea pe care o imprimă acestea activităților oficiale, îndepărtând pericolul dezordinii, îndeosebi dacă se ia în considerație participarea la aceste activități a reprezentanților din diferite medii, țări, regiuni și continente.

Buna desfășurare a ceremoniilor publice (politice, culturale, academice, religioase) trebuie privită prin prisma ordinii și respectării uzanțelor și obiceiurilor existente. Așadar, asigurând armonia, protocolul va ține într-adevăr seama de factorii umani specifici nu numai la festivitățile de amploare, ci și la cele mai restrânse, îndeosebi la activitățile politice, unde va respecta cu strictețe echilibrele adesea fragile, inerente unui anumit mediu.

³⁹ Louis DUSSAULT, *op. cit.*, p. 33

În studiile de specialitate *conceptul doctrinar* al protocolului este abordat frecvent. Jean Serres îl interpretează ca pe niște reguli de codificare, care domină ceremonialul, scopul lui fiind de a acorda fiecărui participant prerogativele, privilegiile și imunitățile la care el are dreptul⁴⁸. Raoul Génét explică esența protocolului prin facilitatea de a rezolva problema precăderilor⁴⁹. În viziunea lui Pradier-Fodéré, protocolul constituie un cod al convențiilor publice⁵⁰. Având în vedere diversele puncte de vedere pe care diverși autori le au despre aceste concepte, devine clar că în *sens strict* ele diferă (fiindcă, în accepțiunea lor cea mai largă, sunt considerate sinonime), *ceremonialul* desemnând legătura cu mediul în care se desfășoară relațiile dintre state, sisteme politice, instituții și organisme sociale, pe când *protocolul* codifică normele care preced ceremonialul, norme care sunt destinate să asigure fiecărui participant prerogativele și imunitățile corespunzătoare conform dreptului său.

Ceremonialul este, de fapt, cel care indică succesiunea actelor unei solemnități civile, militare sau religioase și determină formele exterioare, creează cadrul și atmosfera în care urmează să se desfășoare acestea și arată ceea ce trebuie să facă cel sau cei care prezidează sau conduc o ceremonie. Ceremonialul este definit ca un sistem de reguli și proceduri pentru ceremonii sau ocazii formale⁵¹, un set de reguli formale și ceremonii stipulate de lege, protocol sau obicei pentru respectarea lor în alaiurile religioase, afacerile sociale sau ceremoniile de la curte⁵², o totalitate de reguli care guvernează ceremoniile solemne, civile, militare și religioase, reguli de curtoazie care se folosesc în relațiile dintre state (...)⁵³, serie de formalități prin care se realizează un act public⁵⁴.

Protocolul și ceremonialul concură nu numai la buna desfășurare a manifestărilor exterioare ale unui stat, ci, mai ales, la calitatea relațiilor acestuia cu statele străine, prin crearea unei ambianțe propice apropierii și colaborării. Mai precis, protocolul și ceremonialul „pot fi considerate ca veritabile «barometre» care indică

⁴⁸ Jean SERRES, *Manuel pratique de protocol*, Paris, 1992, p. 33

⁴⁹ Raoul GÉNÉT, *Traité de Diplomatie et de Droit Diplomatique*, Paris, vol 1, p. 327

⁵⁰ P. PRADIER-FODÉRÉ, *Cours de droit diplomatique à l'usage des agents politique du ministère des affaires étrangères des états européens et américains*, Paris, 1881, p. 514

⁵¹ A. HORNBY, *Oxford Advanced Learner's Dictionary of current English*, Oxford University Press, 1995

⁵² Webster's Third New International Dictionary of the English Language, New York, Encyclopedia Britannica, Inc, 1986, vol. I.

⁵³ Grand Larousse, Paris, Imprimerie Maury-Malisherres, 1994, tomo I

⁵⁴ Enciclopedia Universal Sopena, Barcelona, Edit. Ramon Sopena S.A., 1995, tomo II